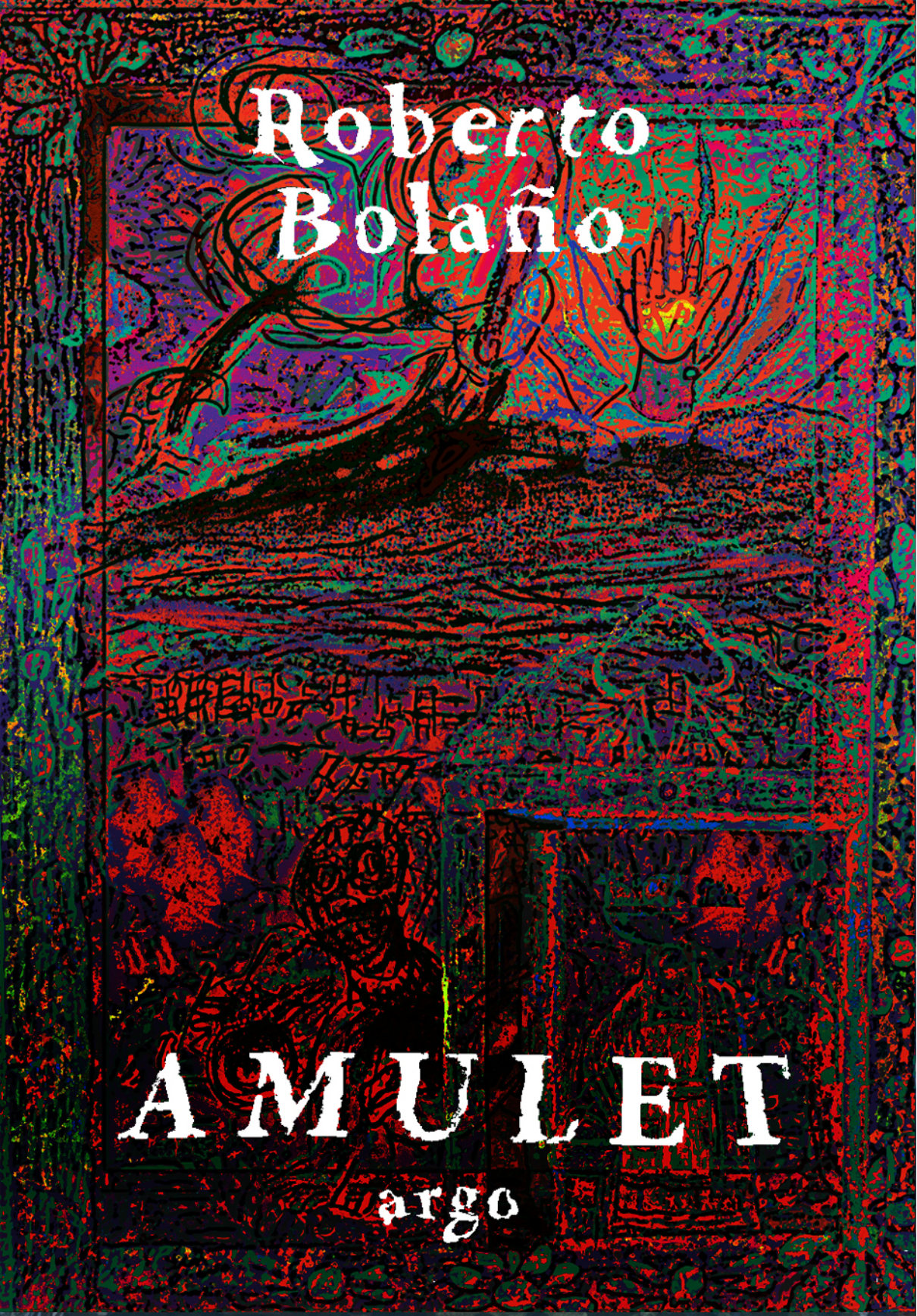

Roberto
Bolaño
AMULET
argo

RB
argo

AMULET

Roberto Bolaño

AMULET

/román/

Přeložila
Anežka Charvátová

argo

Přeložila Anežka Charvátová

AMULETO
Czech edition © Argo, 2019
Copyright © 1999, Roberto Bolaño
All rights reserved
Translation © Anežka Charvátová, 2020

ISBN 978-80-257-2975-5 (váz.)
ISBN 978-80-257-3199-4 (e-kniha)

Ukázka elektronické knihy

Mariovi Santiagovi Papasquiarovi
(Mexiko, 1953–1998)

Chtěli jsme, chudáci,
volat o pomoc: *Auxilium!;*
ale nebylo nikoho,
kdo by nás mohl přijít
podpořit.

PETRONIUS

1

Tento příběh bude horor. Bude to krimi, thriller, horor. Ale nebude tak vypadat. Nebude tak vypadat, protože ho vyprávím já. To já mluvím, proto tak nebude vypadat. Ale v podstatě je to příběh strašlivého zločinu.

Jsem přítelkyně všech Mexičanů. Mohla bych říct: jsem matka mexické poezie, ale raději to neřeknu. Znám všechny básníky a všichni básníci znají mne. Takže bych to mohla tvrdit. Mohla bych říct: já jsem ta znásilněná matka, *la chingada*, a už po staletí tu vane zefýr, ale raději to neřeknu. Mohla bych například říct: seznámila jsem se s Arturitem Belanem, když mu bylo sedmnáct let a ještě to byl nesmělý klouček, psal divadelní hry a neuměl pít, ale to by bylo jistým způsobem redundantní, a mě naučili (vštípili mi to důtkami, železným pravítkem), že redundance jsou přebytečné, musím si vystačit s kostrou příběhu.

Ale můžu říct, jak se jmenuji.

Jmenuji se Auxilio Lacouture a jsem Uruguayka z Montevidea, ale když mi někdy stoupne pití do hlavy a zaplaví mě šťávy stesku, říkám, že jsem Charrúa, což je vlastně totéž, i když to není totéž a Mexičany to mate, a tím pádem to mate i Latinoameričany.

Důležité však je, že jsem se jednoho dne ocitla v Mexiku, aniž jsem pořádně věděla proč, nač, jak ani kdy.

Přicestovala jsem do Mexika D. F. roku 1967 nebo možná 1965 či 1962. Už si nevzpomínám na data ani na putování, vím jenom, že jsem se ocitla v Mexiku a už pak nikdy neodjela. Mám se snažit rozpomenout? Tak vyhladíme vrásky času jako pleť odkvétající ženy na operačním sále plastické

chirurgie. Podívejme se na to. Přijela jsem do Mexika, když byl ještě naživu León Felipe, ten kolos, ten živel, a León Felipe zemřel roku 1968. Přijela jsem do Mexika, když byl ještě naživu Pedro Garfias, veliký člověk a veliký melancholik, a don Pedro zemřel roku 1967, to znamená, že jsem musela dorazit před rokem 1967. Řekněme, že jsem do Mexika přijela roku 1965.

Ano, vážně si myslím, že jsem dorazila roku 1965 (ale můžu se mýlit, člověk se téměř vždycky mýlí), a den co den a hodinu co hodinu jsem navštěvovala ty dva světové Španěly s vášní básnířky a s bezvýhradnou oddaností anglické ošetřovatelky či mladší sestry, která láskyplně dohlíží na starší bratry, bloudili jako já, byť jejich exodus se od mého lišil, mne nikdo z Montevidea nevyhnal, prostě jsem se jednoho dne rozhodla odejít a zamířila jsem do Buenos Aires a z Buenos Aires jsem se po několika měsících, možná po roce rozhodla cestovat dál, protože už tehdy jsem věděla, že mým cílem a osudem je Mexiko, věděla jsem, že v Mexiku žije León Felipe, a nebyla jsem si moc jistá, jestli tam žije i Pedro Garfias, ale myslím, že někde v koutku duše jsem to tušila. Možná mě k cestování přivedlo šílenství. Snad ano, šílenství. Já tvrdila, že kultura. Samozřejmě že kultura je někdy šílenství, nebo aspoň šílenství obnáší. Možná mě k cestování přivedla neláska. Snad přemrštěná, překypující láska. A možná šílenství.

Jisté je jedině to, že jsem roku 1965 dorazila do Mexika, usídlila jsem se u Leóna Felipeho a u Pedra Garfiase a řekla jim, tak tady mě máte, poroučejte, cokoli budete potřebovat. Zřejmě jsem na ně dobře zapůsobila, sympaticky, protože antipatická nejsem, občas trochu otravná, ale antipatická nikdy. A nejdřív ze všeho jsem popadla koště a začala u nich

doma zametat a potom mýt okna, a jakmile to jen trochu šlo, řekla jsem si o peníze na nákup a chodila jim nakupovat. A oni mi říkali s tou divnou šišlavou výslovností, s drsným španělským přízvukem, kterého se nikdy nezbavili, jako by hlásky zet a cé kroužkovali, kdežto es, v jejich podání vyloženě smyslné, nechávali napospas sirobě, Auxilio, říkali mi, přestaň už tady šůrovat, Auxilio, nech ty papíry být, děvče, prach se s literaturou odjakživa dobře snášel. A já se na ně dívala a myslela si, mají pravdu, jak by ne, vždycky prach a vždycky literatura, a jelikož jsem tehdy hledala nuance, představovala jsem si podivuhodné, smutné situace, představovala jsem si nehybné knihy v policích a představovala jsem si veškerý prach světa, jak vniká do knihoven, pomaličku, houževnatě, nedá se zastavit, a potom jsem pochopila, že knihy jsou pro prach snadnou kořistí (chápala jsem to, ale odmítala jsem to přijmout), viděla jsem prašné víry, oblaka prachu zhmotňující se v pampě, která existovala v koutku mé paměti, ta oblaka se valila na město Mexiko, oblaka z mé soukromé pampy, ale vlastně pampy všech, třebaže mnozí ji odmítali vidět, a potom prach všechno přikryl, přečtené knihy i ty, které jsem se přečíst chystala, a nešlo s tím nic dělat, ať jsem se oháněla koštětem a prachovkou sebevíc, prach se nikdy nezvedl a nezmizel, protože byl podstatnou součástí knih a oni v něm svým způsobem žili nebo život tak nějak flikovali.

To jsem viděla. To jsem viděla a přitom mě mrazilo v zádech, mrazení jsem cítila jen já sama. Potom jsem otevřela oči a objevilo se mexické nebe. Jsem v Mexiku, pomyslela jsem si, když mrazení ještě doznívalo. Jsem tady, pomyslela jsem si. A pak jsem hned *ipso facto* na prach zapomněla.

Oknem jsem viděla nebe. Viděla jsem zdi, po nichž se plazilo světlo hlavního města. Viděla jsem španělské básníky a jejich knihy zářící čistotou. A říkala jsem jim: done Pedro, Leóne (zvláštní, staršímu a ctihodnějšímu jsem tykala, kdežto ten mladší mi naháněl strach a nedokázala jsem mu přestat vykat!), dovolte mi postarat se o tohle a vy se věnujte svému, klidně si pište a chovejte se, jako bych byla neviditelná. A oni se smáli. Lépe řečeno León Felipe se smál, třebaže se moc nedalo poznat, mám-li být upřímná, jestli se směje nebo odkašlává nebo kleje, ten muž byl hotová sopka, kdežto don Pedro Garfias se na mě vždycky podíval (takovým smutným pohledem) a pak uhnul očima a spočinul pohledem, nevím, řekněme na váze nebo na polici plné knih (takovým melancholickým pohledem), a já si pomyslela: co je na té váze nebo na hřbetech knih, na něž se vždy zahledí, že v něm vyvolávají takový smutek? A občas jsem přemýšlela, když už nebyl v místnosti nebo se na mne nedíval, přemýšlela jsem nebo jsem si pozorně prohlížela dotyčnou vázu či knihy a docházela jsem k závěru (který jsem ostatně vzápětí zavrhla), že tady v těchto zdánlivě naprosto neškodných předmětech se skrývá peklo nebo jedna z jeho tajných bran.

A občas mě don Pedro přistihl, jak se dívám na jeho vázu nebo na hřbety jeho knih, a zeptal se mě, na co se to díváš, Auxilio?, a já na to, ech? co prosím?, a radši jsem se tvářila hloupě nebo zasněně, ale někdy jsem se ho začala vyptávat na zdánlivě nesouvisející věci, které jsem ve skutečnosti měla dobře promyšlené, protože byly podstatné: ptala jsem se, done Pedro, odkdy máte tu vázu?, je to dárek od někoho?, má pro vás zvláštní význam? A on se na mě upřeně zadíval a nevěděl, co odpovědět. Nebo řekl: je to jenom váza.

Nebo: nic zvláštního neznamená. A proč se na ni tedy díváte, jako by se v ní skrývala jedna z bran pekelných?, měla jsem mu odpovědět. Jenže to jsem nikdy neudělala. Pouze jsem pokaždé opakovala: aha, aha, což byla berlička, kterou mě nakazil nevím kdo v prvních měsících mého pobytu v Mexiku. Ale hlava mi šrotovala dál navzdory všem aha vysloveným mými ústy. A jednou, při té vzpomínce se musím smát, jsem byla v pracovně Pedrita Garfiase sama, zadívala jsem se na vázu, na níž obvykle utkvíval tak smutným pohledem, a pomyslela jsem si: třeba se na ni tak dívá, protože ve váze nejsou žádné květiny, téměř nikdy tu nejsou květiny, a přistoupila jsem k váze a prohlížela si ji z různých úhlů a potom (byla jsem k ní čím dál blíž, přesouvala jsem se či přibližovala k pozorovanému objektu, jako bych obcházela po spirále) mě napadlo: strčím do černého chřtánu vázy ruku. To mě napadlo. A viděla jsem, jak se má ruka odlepuje od těla, zvedá se, krouží nad černým chřtánem vázy, blíží se ke glazovaným okrajům, a přesně v tu chvíli mi vnitřní hlásek špitl: hej, Auxilio, co to vyvádíš, ty třeštiprdlo, a to mě myslím zachránilo, protože paže mi naráz ztuhla a ruka zůstala viset jakoby v poloze mrtvé tanečnice pár centimetrů od té pekelné brány, a od té chvíle nevím, co se mi stalo, třebaže vím, co se mi nestalo, ale stát se mohlo.

Člověk je stále v ohrožení. To je pravda pravdoucí. Všude číhá nějaké nebezpečí a člověk je hříčkou osudu i na nejnepravděpodobnějších místech.

Tehdy s tou vázou jsem se rozplakala. Lépe řečeno: bezděčně mi vytryskly slzy a musela jsem si sednout do křesla, do jediného křesla, které měl don Pedro v pracovně, protože kdybych si nesedla, tak tam omdlím. Přinejmenším si

troufám tvrdit, že v jistý okamžik se mi zastřel zrak a podlomily se mi nohy. A když už jsem seděla, rozklepala jsem se, jako by mě měl sklátit infarkt. A nejhorší je, že mou jedinou starostí v tu chvíli bylo, aby do pokoje nevešel Pedrito Garfias a neuviděl mě v tak politováníhodném stavu. Zároveň jsem nemohla přestat myslet na vázu, schválně jsem se jí vyhýbala pohledem, ale stejně jsem věděla (zas úplně hloupá nejsem), že tam je, že stojí v místnosti na poličce, kde vedle leží stříbrná ropucha, která jako by do své kůže vstřebala veškeré šílenství mexické luny. A pak jsem ještě celá rozklepaná vstala a znovu se začala přibližovat, myslím, že tentokrát s rozumným úmyslem vázu popadnout a rozbít ji o podlahu, o zelené dlaždice podlahy, tentokrát jsem se nepřibližovala k předmětu hrůzy po spirále, ale po přímce, po čáře sice roztřesené, ale přece jenom přímé. A když jsem se ocitla na půl metru od vázy, znovu jsem se zastavila a řekla si: pokud v ní není peklo, tak určitě zlé sny, všechno, co lidé ztratili, všechno, co působí bolest a je lepší zapomenout.

A pak jsem si pomyslela: jestlipak Pedrito Garfias ví, co se skrývá v jeho váze? Jestlipak básníci vědí, co číhá v bezedném chřtánu jejich váz? A pokud to vědí, proč je nerozbijí, proč na sebe nevezmou zodpovědnost a neudělají to sami?

Toho dne jsem nedokázala myslet na nic jiného. Odešla jsem dřív než obvykle a jen jsem se procházela po parku v Chapultepecu. Hezké, uklidňující místo. Ale byť jsem obdivovala okolní krajinu a spoustu toho nachodila, nemohla jsem si vyhnat z hlavy tu vázu v pracovně Pedrita Garfiase, jeho knihy a jeho přesmutný pohled, jímž ulpíval na věcech někdy zcela neškodných a jindy velmi nebezpečných. A zatímco jsem se dívala na stěny paláce Maxmiliána a Charlotty